

17. marts 2019

Til Naturstyrelsen Nordsjælland

Att. De ansvarlige for urørt skov og anden biodiversitetsskov

Notat vedr. urørt skov og anden biodiversitetsskov

I forbindelse med Naturstyrelsens planer for udrulning af Naturpakken og dermed urørt skov og anden biodiversitetsskov, har vi nogle kommentarer og forslag, som vi håber Naturstyrelsen vil medtage i planerne.

Vores forslag gælder alle de udpegede områder i henholdsvis Gribskov, Tisvilde Hegn, Teglstrup Hegn, Nejede Vesterskov og Store Dyrehave. Men da det fortrinsvis er Gribskov, hvor vi har dokumentation for ynglefuglebestandene og kravene til deres levesteder, vil denne være vores udgangspunkt for forslagene.

I Danmark yngler i alt 178 fuglearter (2012) og heraf ynglede 100 arter i Gribskov i 2017¹. Netop derfor anser vi Gribskov og de øvrige skove i Nordsjælland for særdeles vigtige fugleområder, og en vigtig pointe i dette er, at der skal kunne ske en vis udveksling mellem standfuglebestandene for at undgå indavl.

11 af disse arter er på EU Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1 som ynglefugle: Hvepsevåge, Rød glente, Havørn, Rørhøg, Fiskeørn, Trane, Natravn, Isfugl, Sortspætte, Hedelærke og Rødrygget Tornskade.

7 af disse arter findes også på udpegningsgrundlaget i Natura 2000 planerne, og 4 er nationalt rødlistede (Rød glente, Havørn, Fiskeørn og Hedelærke).

Herudover er der tre fuglearter – Hvinand, Svaleklire og Lille flagspætte, som er nationalt rødlistede (hhv. som NT, VU og NT) og som burde nyde en særlig beskyttelse netop her, da de er yderst fåtallige i Danmark, og størstedelen af den danske bestand findes i Nordsjælland.

Endelig forekommer flere andre nationalt rødlistede arter som ynglefugle, således Krikand, Lærkefalk, Vendehals og Rødtoppet Fuglekonge.

¹ http://pub.dof.dk/dof/Rapport/GRIBSKOVOMRÅDETS_YNGLEFUGLE_20042017.pdf

Disse fuglearter har forskellige krav til ynglestederne, idet nogle er jordrugende, nogle er buskrugende, nogle ruger i trækronerne og nogle i huller (hule træer).

Derfor er variationen i skoven særdeles vigtig.

Forberedelse til urørt skov og anden biodiversitetsskov

En mosaik af tættere skov med blandede træarter i en varieret alderssammensætning, lys-åbne områder, våde områder m. lavvandede søer og moser vil gavne fuglelivet i skoven.

Men det er absolut ikke ligegyldigt, hvordan det bliver etableret.

Foretrukne træarter i skovmiljøet og forslag til praksis for hugst

Træer i alle aldre og døde træer vil være en stor gevinst for fuglene – dels af hensyn til fødegrundlag og dels af hensyn til ynglesteder. Derfor er det yderst vigtigt, at gamle træer bliver bevaret, og hvor der er yngre skov, kan en del af træerne med forsæt beskadiges, så de langsomt dør hen, sådan som det er gjort som forsøg i Gribskov.

Tæt ung/ynge bøgeskov dur ikke – der er næsten intet liv i de mørke tætte bøgeskove.

Til gengæld er Eg, Ask, Asp og blomstrende træer som Røn, Fuglekirsebær og Abild samt Rødgran og Skovfyr meget fuglevenlige træer. Sortspætten er helt afhængig af rødgran, da den vokser hurtigt og hurtigt forfalder (også på grund af typografbilleangreb) og efterlader mange døde stammer, som bruges til redetræer og fouragering. Typografbillen bør ikke bekæmpes!

Vi nævner også asp, da det gror hurtigt, og det bløde træ er godt til alle spættearter. Desuden er ca. 600 arter direkte knyttet til aspetræ².

Bedst vil det være, når træarterne står blandet og meget gerne blandet nål og løv – det er her fuglene trives.

Når områderne forberedes, er hele pointen, at man ikke skal tynde ud i træbevoksningerne, men i stedet åbne nogle lysbrønde på 0,5-1,0 ha og lade partier med tæt løvskov på 0,5-1,0 ha stå. Det er yderst vigtigt for Hvepsevågen, at der også er nogle områder med tæt løvskov!

Den nuværende praksis, hvor vedmassen helt overvejende hentes ved udtynding, forsinker udviklingen mod den ønskede "urørte" skov med mange år og er direkte skadelig for fugleliv og anden biodiversitet. Da mange af de berørte områder også indgår i den nye Nationalpark Kongernes Nordsjælland, påvirkes også de oplevelsesmæssige muligheder for de mange besøgende, der i årene fremover må forventes at besøge Nationalparken for at opleve dens natur.

² Asp, darrar min asp, myllrar min värld, Bengt Ehnström, CBM Centrum för biologisk mångfald 2012

Da Gribskov er fuglebeskyttelsesområde, skal hugsten her ske på en måde, der sikrer en gunstig bevaringsstatus for udpegningsarterne. Områdets status som fuglebeskyttelsesområde betyder, at der er helt specifikke krav til bl.a. hvor store uberørte bevoksninger, der skal være omkring udpegningsarternes ynglelokaliteter, samt i hvilke perioder hugsten omkring redestederne må finde sted³. DOF bidrager gerne (fortsat) med oplysninger om udpegningsarternes vigtigste yngleområder, således at der ved planlægning af hugsten tages det krævede hensyn til bl.a. Hvepsevåge, Rød glente og Sortspætte. Ved planlægning af hugsten er det også vigtigt, at der efterlades tætte områder, som kan fungere som refugier for de fuglearter, som kræver at være uforstyrrede.

Af de tidligere nævnte fuglearter vil Havørn, Hvepsevåge, Duehøg, Sortspætte og Hvinand trives i disse skovmiljøer.

I skovbrynene yngler Rød Glente.

Det er vigtigt, at der ved hugst efterlades en stor mængde dødt ved, gerne i store stykker liggende såvel som stående. Allerede i dag efterlades mange steder dødt ved efter hugst, dog oftest som tynde grene og kviste, der er af meget begrænset betydning for fugle og biodiversitet.

For at der skal være gunstig bevaringsstatus for sortspætte, skal der eksempelvis være minimum 5% udgåede træer, stubbe og stød i yngleområdet³.

Lysåbne områder

Når der etableres større lysåbne områder til f.eks. græsning eller ved anlæg af nye vådområder (se nedenfor), er det vigtigt, at stubbe og træer, helst døde, står tilbage i rigelig mængde efter skovning. Herudover er det vigtigt, at områderne afgræsses nænsomt, så der fortsat er blomster og insektliv, hvilket er en forudsætning for fuglelivet.

Indslag af tætte buske – gerne tjørn og andre blomstrende buske - vil kunne give redemuligheder og udsigtspunkter ved fødesøgning (fouragering).

Det er vigtigt, at disse områder **ikke** bliver slået med en slagleklipper og dermed bliver en ensartet græsplæne, hvor der hverken er buske, blomster eller insekter.

Derimod skal der være mulighed for, at naturligt forekommende dyr kan græsse og vedligeholde området. Det forudsætter dog, at der på ingen måde fodres om vinteren, og at der heller ikke drives jagt. Døde dyr skal også forblive i området til gavn for ådselædere og insekter som en del af den naturlige cyklus.

³ Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2003: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 2. udgave.

Det er vigtigt, at de lysåbne områder fortsat holdes lysåbne og egnede til den nuværende bestand af Rødrygget tornskade.

Rødrygget tornskade, Hedelærke, Sortspætte og Natravn vil bruge disse lysåbne områder til fouragering og for Tornskadens vedkommende også som yngleområde.

Vådområder

Det er helt fantastisk, at de gamle vådområder fortsat genetableres ved nedlæggelse af grøfter og dræn.

Men det vil i den lange indfasningstid være en kæmpe gevinst for fuglelivet, hvis områderne **ikke** først bliver afdrevet og fræset, men derimod bare bliver oversvømmet, så træerne drukner og står til henfald gennem mange år, som det ses ved f.eks. Toggerup Mose, Bøndernes Tørvemose og mosen ved Krakadalsvej. Det betyder, at der vil komme rigtig mange insekter og padder og dermed føde og boliger til fuglene.

Denne praksis vil desuden give småøer og refugier til en lang række fugle bl.a. Knopsvane, Grågås, Krikand, Troidand, Blishøne, Trane og Svaleklire. Tranen er 100% afhængig af rævesikre øer.

Det er vigtigt, at der ikke er helt åbent med stier og bænke hele vejen rundt om vådområderne. Der skal være mulighed for at fuglene kan skjule sig og undgå forstyrrelser. Gerne 2-3 uforstyrrede sider af områderne.

Fiskeørn

De fugtige fattigkær med gamle nåletræer i kanterne kan med stor fordel forberedes med topkappinger til fiskeørn, som kræver 360 graders udsyn, udkigsposter og uforstyrrede områder. Her tænker vi især på Bure Sø og Vandmosen.

Det er vigtigt, at områderne holdes fri for opvækst af især birk!

Herudover vil det være en gevinst for fiskeørnene, hvis kommende stormfaldsområder ikke ryddes op, men at knækkede graner får lov at stå og faldne graner bliver liggende urørte. Det vil give yngleområder til fiskeørn, dels fordi der bliver redemuligheder og udkigsposter og dels fordi områderne bliver ufremkommelige som fx i Klosterheden.

"Græssere"

Vi anbefaler, at begrænse græsningen til elge, kronvildt, dådyr, rådyr og evt. vildheste, der i videst muligt omfang færdes frit over store sammenhængende uegnede områder, og hvis bestande reguleres af naturlige processer.

For at undgå en uønsket tilførsel af næringsstoffer til naturområderne og for at sikre en naturlig dynamik, er det nødvendigt, at der ikke tilskudsfores, at døde dyr efterlades til naturligt henfald, og at bestandene ikke reguleres ved jagt.

Selvom anlæg og pleje af lysåben natur er et vigtigt fokusområde, ønsker DOF Nordsjælland også, at der i højere grad end i dag fokuseres på de egentlige skovarter!

Vi stiller os gerne til rådighed for yderligere uddybning og vejledning om den konkrete pleje til gavn for fuglene.

På vegne af DOF Nordsjælland

Luise Ekberg

Formand, DOF Nordsjælland

Inge M. Hansen

Brugerrådsrepræsentant, DOF Nordsjælland